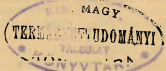

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Égősz 40 frt, félévire 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Bevezetés és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Országos sörárpakiállítás és sörárpavásár.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület f. évi szeptember hó 20—30-ig, Budapesten, a *Kütelek* palota helyiségeiben országos sörárpakiállítást és ezzel kapcsolatban sörárpavásárt is rendez, mely utóbbi már augusztus hó 20-án nyílik meg s tart szeptember 30-ig.

A kiállításra beküldendő árpaminta mennyisége 5 kg.

Árpaminták a kiállításra augusztus 1—20-ig küldhetők; későbbben érkező mintákat a rendezőség el nem fogad.

A kiállítás és vásár tervezete s bejelentő íre e napokban küldött szét az ismertebb sörárpatermelők gazdáik címére.

Figyelmeltetjük a t. gazdátársakat, hogy a rendezőség csakis az esetben vesz fel a kiállításra árpamintákat, ha azok az általa szétküldött bejelentési ívek kíséretében küldetnek be.

Tervezetét és bejelentési ívet levélbeli megkereséssel az OMGE. titkári hivatala készségesen küld.

A rendező-bizottság.

Meghívó

a „Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete” *rendkívüli közgyűlésére*, mely 1897. évi július hó 2-án pénteken d. e. 11 órakor fog a *Kütelek* nagyteremben (IX. Üllői-út 25.) megtartatni.

Tárgya: Az alapszabályok 1. §-ának megváltoztatása, illetve a hűtőrendkívüli közgyűlés erre vonatkozó határozatának újból betervezése, mert a kir. törvény-

szék a közgyűlés határozatképességét alaki szempontból nem fogadta el.

Jelentés az üzlet eddigi menetéről.

Budapest, 1897. június hó 15.

Gróf Desseneyff Aurél s. k. címök.

Abrak-takarmány küldemények kedvezményes szállítása.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 25918/97 szám alatt kelt magas rendeletével az abrak-takarmány (korpora, olajpogácsa, apardara, kukoriczadara és malomkonkoly) küldemények szállítására névze díjkedvezményt engedélyezett a gazdáknak, a mely díjkedvezményben gazdasági egyesületek által kiállított igazolványok alapján részesülnek. A kik tehát egyesületünk tisztelt tagjai közül ily igazolvány mellett való kedvezményes szállításra igényt tartanak, forduljanak, a titkári hivatalhoz, minden egyes esetben pontosan feltüntetve

a feladó nevét,
címzett nevét és lakhelyét,
a feladást állomást,
rendeltetés állomást, címzett foglalkozását,
az áru nemét és mennyiségét. A mennyiségre névze megjegyezzük, hogy 100 q-nál kevesebb árura igazolvány ki nem állítatik. A levélhez egy 10 kros bélyeg mellékelendő.

Igazgató.

Tengerre magyar — de ne kompon!

Néhány szó az új vasúti beruházási kölcsön törvényjavaslat alkalmából.

Irta: Bartal Béla.

Az utolsó időben talán egy törvényjavaslat sem került a parlament elé, mely közgazdaságságilag oly fontos volna, mint az államvasutai beruházásokról szóló törvényjavaslat. Ezzel a törvényjavaslattal a gazdák helyzete lényegesen befolyásolva van. Minél válságosabb a

gazda helyzete, mind kisebb a haszon, melyvel dolgozik, annál többet nyomnak a latban a forgalmi költségek, melyek a mezőgazdasági produkciót terhelik. Nem lesz tehát fölösleges, ha ezzel a törvényjavaslattal, melyet a kereskedelmi miniszterium 10 évi forgalmi programjának kell tekintenünk, gazdaságszempontból is foglalkozunk.

Forgalmi politikánktól — minden egyes gazda — bármely vidékén is gazdálkodjék az országnak, jogosan követelhet:

1. Jó utakat gazdasága közvetlen forgalmában. Tohá j útakat helyiségében, járársában, a megye székhelyéhez és a vasúti ill. gőzjárással állomásokhoz.

2. Jó, a modern követelményeknek megfelelő posta- és távirádószekítettést. Az utóbbira ma, a terményárak fluktuációjánál a gazdáknak épp úgy szüksége van, mint a kereskedőknek.

3. Követelheti minden gazda, hogy a fővárossal, mint a cserforgalom főpontjával, jó és olcsó összeköttetés legyen.

4. Épp oly fontos azonban terméneink korlátlan értékesítése érdekében, hogy minden önműlő gazdasági területnek, mondjuk megyének, meg legyen adva az exportúra a legelőnyösebb útirány a külföld felé, mely útirányokat nálunk Fiume jelzi a tengeri exportúra, Grác, Bécs, München, Prága és Berlin az osztrák illetve nyugati és északi exportúrirányokra.

Ezen forgalmi igények helyes kielégítése — minden szükségesén megterhelhetés nélkül — képezi szorítottan a lokális autonómia egyik legfontosabb feladatát; és nem is tagadható, hogy egyes megyék, hol a gazdaságszociális tevékenység, a hatóságok, a vidéki sajtó, a képviselőkkel kellő érzelmi birtak és birtak a forgalmi kérdések iránt, e tekintetben szép eredményeket is értek el. Szükséges azonban, hogy a megyék forgalmi politikájukban ne csak a tisztán lokális érdekeket, hanem úgy az országos, mint külföldi forgalommal való legjobb kapcsolatot is szem előtt tartsák.

Lehetnek az ország forgalmi politikájában, melynek az ország és egyes vidékek, illetve az egyes vidékek és a főváros forgalmi érdekeit kell összeegyeztetnie, — időpontok, midőn a forgalom érdekeit más fontosabb érdekekkel alárendelni és a forgalmat

A cséplési idényre ugy bel- mint külföldi szenekre

igen kedvező ajánlatokkal készséggel szolgál

a MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE.

Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. sz.

természetes legrovid utjából elterelve — egyes pontok javára kell irányítani.

Ez a politika azonban mindig csak időleges lehet, mert vagy megteremti az illett város vagy központ gyors fejlődését s akkor az illett város saját forgalmának érdekében vissza kell térnie a mesterséges odaterelt forgalmat a természetes legrovidabb útjára, vagy nem jár az ilyen koncentráció a váró előnyökkel, akkor pedig a forgalmi kérdések pénzügyi oldala visszábbá válik, mert a legrovidabb tehát legolcsóbb utirány újra felkereséséhez.

Igen természetes, hogy a forgalom ilyen mesterséges irányítása, mindig egy bizonyos vidék — jogos forgalmi érdekének károsításával jár, melyet a költségesebb hosszabb utirányok utának. Az ország forgalmi politikájának vezetésétől, nemzetgazdasági érdekétől függ — megítélni — vajon meddig tartandó fel a forgalomnak egy pontra való koncentrációja és hogy mikor áll be az az idő, mikor az egyes országoké ezek hármaslódó károsodást már nem pótolja a favorizált központ forgalmának emelése.

Ilyen esetben állunk szemben a magyar közlekedési politikának a fővárossal. Természetes volt az, hogy önkormányzatunk kezdetén minden áldozatot meghoztunk azért, hogy magában az országban egy nagy — nemcsak politikai és kulturális — de nemzetgazdasági központot is teremtsünk.

Nincs is egy gazda sem, aki sajátjának azokat az árakat, melyeket az ország Budapest fejlődéséért hozott.

Hisz ezek már meg is hozták gyümölcsüket, mert a mai válságos idők, ráncz gázdákra még sokkal válságosabbak lettek volna, ha Budapestben nem bírtunk volna egy 600,000 lakosúvá, nagy kommunális központot, mely egyes termények biztos értékesítésére, a külföldi értékesítés nehézségei mellett kétszeres fontossággal bír.

Csak az a kérdés, hogy a forgalomnak eddigi túlságos koncentrációja Budapestre

hazánk és még ma is és nem-e jár más országoknak jogos érdekeinek már nem indokolt károsításával.

Es itt be kell vallanunk, hogy eddigi forgalmi politikánk bizony túlléte a célnak, hogy olyan előnyök adtak Budapestnek, különösen a vidék és a mezőgazdaság rovására,

melyek, inkább a fővárossal adott kommerzialis és forgalmi érdeké egyoldalú kedvezményezésének, mint egy helyes igazságos forgalmi politikának benyomását teszik, annál is inkább, mert ma már ez a viszony Budapestnek nemcsak, hogy nem használ, hanem realis forgalmának meg ártalmára is van.

Es ez könnyű bebizonyítani.

Micsoda szituációt teremtett az a hamis közlekedési axioma, hogy az egész magyar forgalomnak Budapestnek kell koncentrálnódi? Azt, hogy — mint a szóban forgó törvényjavaslat legjobban bizonyítja — ma már Budapest természetes forgalmát is csak rendkívüli befektetésekkel lehet biztosítani.

Hogy Budapest iránti tekintéletből, példának emaradnak Budapest körül a modern vasuti forgalomnál majdnem nélkülözhetlen, külső összekötő vonalak (például a nyugati és keleti nagy teherforgalomra olyan szükséges vezet — hatvani, illetve mácsai összekötő vonal) és több hasonló, ez még csak mellékdolog, de jelentékes, majdnem mérhetetlen a kára az egész országban, a Bácskának, Baranyának, egyáltalában a középútnai megyéknek, abból, hogy a középútnai Ártidálas eddig, csakis Budapest forgalmának fejlesztése céljából, emaradt.

Mig ma Budapest a Dunán hat híddal rendelkezik (a már megszavazott az újkétféle hidat ide számítva), addig Budapest és Újvidék közt, csak az öszkor teli álomra visszaható, gombosi közömp szuszogása illusztrálja, hogy milyen gyönyörűségeen valószínűtlen meg 30 évi önkormányzat után az egész Alföld, sőt egész Középmagyarország számára a „Tengerre magyar” kérd. jelmondat.

Kérdem, micsoda haszna van ma már Budapestnek, mint saját természetes forgalmát illeti, az országban, a Bácskának, Baranyának, egyáltalában a középútnai megyék és a Dunántúli csereforgalma a bajai legrovidabb összekötés hiánya folytán, a bud-pesti vagy újkétféle kerdlőre von utalva? Milyen óriási ügyvéti és számpazarás áll elő ezen forgalomhoz képest, által, hogy az üres kocsiak ilyen kerdlőknél áll dírtalnak. Hogy kerdlő az „alföldi ember, aki valamif. Fiuméba exportál, vagy onnant rendel, ahhoz, hogy Budapest kedvét hosszabb utat és drágább fuvarát fizessen? Hogyan jut hozzá a bácsái és baranyai em-

ber, hogy szomszédforgalmuk óriási idővesztésének legyen kitéve, csak azért, hogy Budapest körül egy pár száz ártúto waggonnal több akciókódjoké a budapesti direkt forgalom lehenlyonlításában?

Ma már nem is használ Budapestnek a ki forgalmát ilyen forgalmi monstroizitások fenntartásával mesterségesen nagyjából, hanem az a ki a főváros természetes forgalmát gyorsítja, másrészt ma már Budapest elért a közgazdasági fejlődés azon fokát, hogy további fejlődése csakis a vidék illetve a mezőgazdasági fejlődésével történhetik, összhangban, de nem ezen — a fővárossal minden tekintetben egyhangy faktorok rovására. Néztek ezen általános szempont alapján most e törvényjavaslat részleteit.

Egyszerem örömmel üdvözölhetjük. Helyes a pénzügyi intenciója, melyelly a tárczaszámok éppen nem gazdaságos „hozom-viszom” szisztémájának véget vetni igyekszik. Haladást jelent forgalmi tekintetben is, mert az eddigi évről-évre való „foltogatasból” szakítva, egy hosszabb időtáv kiterjedésű forgalmi törvénytervezés s így gazdaságosabb koncepcióval van dolgnak igaz, hogy az szá millió forint, mely a forgalmi beruházásokra van felvéve bizony jó részben, inkább eddigi mulasztások pótlására, hogy úgy mondjam államvasutaink ifjúkori bűnéinek orvoslására, mint a ki a forgalmi törvény tovább fejlesztésére szolgál, igaz, hogy az előirányzott beruházások — talán más takarékosabb országokban megelőzhető volna az új parlamenti palotát is operáthat — és hogy emaradásuk vasutaink személyzetével és forgalmi eszközeivel való óriási pazarlást jelentett, de legalább a javítás alapos, széles bázison van fogalmazva.

Rendkívül érdekes a tervezetnek a szolgálat hátrányával járó túlterhelése a jövőben megszűnik.

Épp úgy célirányosnak kell a javaslatot a forgalmi eszközök illető intézkedéseiben tekinteni.

Államvasutainkban sarkalatos hibája volt eddig a kocsihiány. Ebből kifolyólag ártidálas (mire az indokolás is rámutat) a kocsi túleröltetése, úgy, hogy nálunk a „beteg kocsi” per centje sokkal nagyobb, mint más hasonló nagy városok esetében. Ha a kihazánlás (a haszonterhel való futás, állás és üres járás

Annak bizonyos, hogy minden szabd volt enni a hosszalább, karcsu madár-Mefisztóknak. De ki is használta a szabadságát s csinyjeiről és firtangáról fogadnak mesének Paczalon.

Körülbéli három hónapos korában kerülhetett a házhoz. Tehát még akkor, amikor nem volt benne teljes mértékben kifejlesztve a szabadságzszeret. Fogságba esett, mielőtt első nagy útját meglehetne volna a tengeren át. Nem ismert más világrészt, mint a vize Európán s így csak Szótkónál háborogathatta álmait az októkerest felmázdó vagy.

Az ember először halotta köllöző társai szavát: zomkor, sejtelines nézészel bámult az ökönyvát lengető ősi levegőbe. Mi lehet az? hovi mehetnek azok odafent? Nagyot dobott a szíve; emleketőzte a világo vizű rónásig, susogó nádas-mocsárvilágú mőt ingaműtől talán meg szűfőzőszi képt. Bóna szűfőzőszi csapdók kezdett, hogy majd ő is megyen, de csak az udvar porát kavarta fel a röpökés szélével. Élesen, fájdalmasan hangon kurrogott, de meg nem szánta egy sem a vándorok közül; meg nem állott egy sem, csak hitva, egy néka: „Gyere velem; ez a föld ill, már hívós nekünk — a Nils nagyban langyos vizű, mert illik, mint őök a nyár s vídám, gazdag tanyát lel a madár”

Az égen ugyan V betűt egyre távolabb; a bucszó döröglet üzenete egyre ritkább. Egyre gyöngyöbben hallik . . . csak mint egy elszálló lélek sóhaja.

„Daru” azóta megszokta már azt.

Ha mennek őszszel a lengtelőtű, szürke víztek s elhúznak szabályos V jékel a puszt-

TÁRCZA.

A mi darunk.

Irtá: Bárony István.

Nagybátám kimondhatatlanul szerette az állatokat s falusi kurjánának a környéke folyását hasonlított egy olyan állatkerthez, amelyben szabadjárva van minden s nem sinityi a kezesek és kalitkák néháy száz négyesólynyi területen, feluazat az hüszét. Az istálló tele volt házinyulával. Az eresz által százával buogott a galamb. Akármerre fordult az ember, kutyá meg macska szaladgált a lába körül. Egy nagy közös kalitkában legész is száz apró énekes madár pittyegtel-csattogott; a ludastóban pedig megismárlhatatlan víz sárnyas csapkadonapuskolta a vizet. Gőgögött a liba, hápogott a ruca, s nagyokat vijogott a parton a csonkaszárnyú sárlók hada. Hátrább, a nádasban, szárcsa lakott, meg viziutyk. Sokszor leszállt oda szürkeütköz a áthúzó vadkacsa a nagy veszedésre, rikogásra, amit az atyafajga művelt.

Vatemesy kerben szárnyszeggett folyók és fáé.ánok kapargattak s minthogy Jani bácsi inkább szertelt hozzájuk egyet-kezt, semhogy ápsztotta volna a szánumat; lassankint egy megsekosodtak, mint a csirke.

Az udvar egy elkerített részében, egy gazos, csatós sarokban néháy száz négyesólynyi területen, feluazat az hüszét. Az istálló tele volt házinyulával. Az eresz által százával buogott a galamb. Akármerre fordult az ember, kutyá meg macska szaladgált a lába körül. Egy nagy közös kalitkában legész is száz apró énekes madár pittyegtel-csattogott; a ludastóban pedig megismárlhatatlan víz sárnyas csapkadonapuskolta a vizet. Gőgögött a liba, hápogott a ruca, s nagyokat vijogott a parton a csonkaszárnyú sárlók hada. Hátrább, a nádasban, szárcsa lakott, meg viziutyk. Sokszor leszállt oda szürkeütköz a áthúzó vadkacsa a nagy veszedésre, rikogásra, amit az atyafajga művelt.

Hánem ezek közt alig volt olyan, amelyik

egészen levetteke volna vad természetét. Az embertől — kivéve a kutyá-macskafélét — húzódtól valamennyi, s Jani bácsin kívül, aki annyi adott nekik, senki se fértőzhetett közelebbe. Elbujtak mindjárt a gazba, a nád közé; kinek hol volt könnyebb.

Ha „Daru” nem lett volna, a paczali pusztára védő idegen ember azt hihette volna, hogy kalitkás madarakon kívül nincs ott élő állat. A sok kutyá meg macska nem számított, azok eleget elbujáltak a szolgátság nélkül, de azért még a vendég huzdott.

„Daru”, ezt a hatalmas szürke madarat tulajdonképpen is lehetett az oktanl élő állat közé számítani. Nagyon is okos volt és mindig azt tette, ami neki tetszett. Nagybátám imádtá s őrá szárna el tudta nézni, hogyan vándorol ide-oda a kerthen az udvaron. Nagybátám mindig a házi székert beható, le-buktatta a kis ruczákat. Néha az őzek körül sentekendett, de minthogy azok nem trórdték vele, csakhamar tovább ment s a házi nyulakat jjesztgette. A macskákkal sikeresen harcolt s ha valamelyiket elkaphatta, az ugyan nagyovaga emlegett meg hosszú hegyes csőrért. Amikor pedig már mindöbbe bélemt, oda a Nils nagyban langyos vizű, mert illik, mint őök a nyár s vídám, gazdag tanyát lel a madár”

Az égen ugyan V betűt egyre távolabb; a bucszó döröglet üzenete egyre ritkább. Egyre gyöngyöbben hallik . . . csak mint egy elszálló lélek sóhaja.

„Daru” azóta megszokta már azt.

Ha mennek őszszel a lengtelőtű, szürke víztek s elhúznak szabályos V jékel a puszt-

közi arány) is kedvezőlenebb, az a szerencsétlen centralizációnál magától értődik. Ezen bajok orvoslására szolgálnak a műhelyek nagyboltos és szaporitása, a mozdonyok és a kocsipark szaporítása, és a mi különösen gyenge oldala volt eddig államasutainknak, az állomások kibővítése.

Hogy ezek az intézkedések, ugymint a projektált második vágányok létesítése a forgalmat gyorsabba és gazdaságosabba teszik, az kétségtelen. Annál sajnálatosabb azonban, hogy éppen vastag forgalmuk egyik legnagyobb organikus hibáján, a forgalmának teljességének a fővárosba való irányításának a javaslat alaposan nem segít.

Érzik ugyan a javaslat szerzői ezt a hibát; hisz, hogy mennyire tudatában vannak annak, hogy Budapest forgalmilag túl van terhelve, azt legjobban bizonyítja az, hogy a formái beruházásokból 11 milliónyi összeg van Budapest forgalmának javítására prelminalva, még pedig:

- a) marenchigi vágány 1.600.000 ft,
 - b) kelenföld-győri v. 6.000.000 " "
 - c) Szonok-Czegled 900.000 " "
 - d) pesti pályaudvar 2.500.000 " "
- 11.000.000 ft.

Tehát a hiba eredményeinek orvoslására 11 millió adnak, de a hibának magának gyökeres orvoslását a 3 millióba kerülő közepdunai áthidalást elhagyják.

Pedig e nélkül a befektetett összes 130 milliónak nem lesz és nem lehet még teljes közlekedési haszna. Mert mit lesznek az, hogy például a pályaudvarokban a korszerűsítés, a műhelyekben a kocsijavítás, a duplavágánnyal a forgalom gyorsított, ha mindezen forgalom egy nagyon jelentékeny részére megmarad az óriási kerülőt, mely a közepdunai áthidalás hiánya folytán az alföldi és öndunamenti forgalomra nézve fennáll. Nagyon is „penny wise penny foolish” politika volna akkor, mikor 130 milliót költünk forgalmunk javítására, a kerülő vonalokat, kihagyni ebből azt a három milliót, melybe a legrovidebb, természetes vonal létesítése kerülne.

Hisz bármennyire méltányoltjuk is a javaslat minden egyes szakaszának helyességét

de olyan közgazdasági hatást, az államasutak hibáinak olyan organikus javítását a javaslat egyik tétele sem képes elérni, mint a közepdunai áthidalás élmére.

Különb en ez magától értődő dolgos. Ha megcsinálhatom a rövid utat 3 millióért, evel a forgalmom mindenesetre többet könyvelek, mint ha ugyanazt a pénzt kerülvő utakra fordítom, de azok főhatványát a nagyobb hosszúságot meghagyom.

És ezen kerülők közgazdasági hátránya nagyobodik, minél nagyobb a forgalom, mert annál több köcsni van a legrovidebb utról a kerülő utra szorítva.

És ebben a tekintetben is volna egy-két megjegyzésem azon álláshozhoz, melyet az indoklás a forgalmi szaporodás dolgában elfoglalt.

Csak helyeselni lehet, ha államasutaink vezetőségé a forgalom prelminalásán óvatosan jár el és a forgalom szaporítását nem az eddigi 7-5%-ra, hanem 3-3%- veszi fel.

Vasuti hálózatunk nagyjában kiépült s így nem az ujan keletkező vonalok gyors forgalmi szaporulata, hanem a már meglévő hálózat forgalmának — természetszerűleg lassubb fejlődése képezi a kalkulus bázisát — azonkívül vízi utaink szaporodása, javulása (csak a Vaskapu) és a vele egyfontosságú közepdunaszabályozás várható nagy forgalmi következménye utalok) szinté tekintete veendő egy 10 év programmal.

Csak hogy vannak viszont körülmények, melyek a forgalom nagyobb fejlődését teszik valószínűvé. Ezekre csak röviden utalok.

Ha nem is szaporodik forgalmunk kvantitásában, szaporodni kell kvalitásában, intenszívtásában. Mennyi javulásra fog még szorulni, csak Budapestnek csereforgalma a vidékekre? ezt csak az tudja, a ki Budapestre vagy Budapestről szállított már valamit.

És ezt a forgalmunk kvalitatív szaporítását, gyorsítását sem szabad szem elől tévesztetnünk. Ma az egész világgal áll közgazdasági versenyben. Nekünk nemcsak éppen annyi, hanem egy jól gyorsan és több olcsón kell mindent szállítanunk, mint másoknak.

Azonkívül azon országoknak forgalmi fejlődését is kell tekintetnünk, melyek forgalmát mi közvetítjük.

Ha nem is várhatjuk a mostani török habarót a közgazdasági élelel olyan felzárkózást, mint a miuó az 1866. és még inkább az 1870-iki habaró követte, kétségtelen mégis, hogy az Oriens közgazdasági fejlődése gyorsabb tempót fog követni. Ehhez járul Bosznia fejlődése és így a helyi forgalmi politika birtonhatóság Budapestnek azt, hogy természetes (geogr.) helyzetének előnyét a Szerajevó — illetőleg később Szaloniki — összeköttetések által kihasználhassa.

Már ezek a körülmények eléggé indokolják azt, hogy közgazdasági politikaik, midőn forgalmi programját kifejti, indón a bajok orvoslására 130 milliót kér, olyan organikus hibákat, mint a közepdunai áthidalás hiánya, többé orvoslatalan ne hagyjon egy olyan nagy szabású, a jövő századba beható programmban.

De ezeken kívül már a méltányosság is kívánja, hogy egy olyan nagy érdekeltség, milyen a közepdunai áthidalás, mely eddigi elmaradása által jogos érdekeiben károsodva, az é irányban kielégítést nyerjen. Szabadka, Baja, Pécs, a tiszai városok, lehet mondani az ország egy negyedének gazdait, érdekli azon áthidalás, méltányos tehát, hogy amikor ezek kérésseggel vállalják magukra a 130 milliót öket terhelő részét, ezért kárpótlást is találjanak, annál is inkább, mert éppen ezen áthidalás pénzügyi és (a nagy szén- és kőszéntmégárral együtt) legjobban fogja magát amortizálni.

Elismerték ezen áthidalás szükségét már régesezől minden mérvadó közgazdasági tényező, multi évben az OMFÉ, fordította a figyelmet a közepdunai áthidalás szükségére, a parlamenten főp Karádyi Sándor utalt már régebben e kérdés fontosságára; városok, megyék folyamodtak ez ügyben; nincs az egész országszerteben egy érdekelt gazda vagy iparos, ki a kérdés horderejét ne méltányolni; lehetetlen tehát, hogy a vasuti bizottság törvényjavaslati törvényjavaslat a nélkül, hogy egy egyetlen, de sarkalatos hibáját benne hagyják azok, kire nemcsak a szóanóforó vidék, de az egész ország forgalmi érdekeinek kielégítése bízva van.

taság fölött: bus kurgrosság felelet nekik. Néha még azt is unja; inkább nagy szorgalommal keresi a papsájt közi a gyikot.

Nagybátyánk út tereszte, alig hogy pályamallot. Jaj volt annak, a ki egy tett, mintha a bécisít bántani akarná. Ha hesset kiállott az öreg ur: Daru oda iramodott s hatalmas vágásokat mért erőse körül a velt ellenségre.

Ha a főtiszteleendő ur ellátogatott a tanynyára: rendezen a kis földőferőző jót át, arra legjobban kikerülték Darut, a ki nem nagyon szerette az erdei árnyékokot. Tartott a jó párt a hamis madrított, mert egyzser egy applikált támadással leolozta róla a cingulust.

Ha az erdész kereste volna Jani bécisít: egy világrét be nem jöhettek vele a sarkában ögyelőt taszkó-kutyák. Daru rendszeren állott folytat s egy metnt a hátor borzólóknak, hogy azok vesszent vonítással innalok előle.

Még mi nént a szakadatlannak, fente a csörét, pedig minck csak megszokhatott volna. Hisz minden vakációnkat kint löltögtük Jani bécisínál a paczali pusztán. El nem tūrté, hogy a gazdáját lefogaljuk s aki közülünk Jani bécisiba mert kapaszkodni, az el lehetett készülve rá, hogy a legrovidebből alát pompás csipeszekkel fog érezni a lábászáron. Daru menten kitűltözté rajta a bécisít, aztán vad kurgrosság hallatva, arábh kocogott. De a nagysa tartott fele, felíg kitűtött csöre, villogó szemé, mindazt a gondolatát áruila el; kapsz még, ha nem megy onnan! az ott az én helyem! Takarodj!

Jaj lett volna nekünk, ha Jani bécisí rá-

jön, hogy amikor szerit tehettük, bizony mi visszadtuk Darunak a kölcsönt. Rászüttöztük Cickét, a ligrisfarku solo-agarat, az egyetlen a butyák fölött, amely bátran ki mert kezdeni vele.

Nagybátyánk inkább legjobb tehénét adta volna oda, semhogy Darunak komoly bántódása essék. Ennek a földöntuli vonzalomnak a látásra, mit volt mi tennünk; túrtük, hogy amikor katonásdít jászunk Jani és odalégn közénk a sorba s íd megcsipkedje azt, aki éppen ott lépdelt.

Hányszor megette, hogy amikor lapdák felé gurult, felkapta s gyors iramodással lohol vele a ludas-tó felé. Ott — kétségkívül gonosz szándékkal bedobta a vizbe, mi pedig gázolhattunk utána és kereszhetük a lapdát, kőnyölgő jóvávala a sűrű szapuban.

A tanév folyamán persze sohasem láttuk Darut, vala mire a vakáció elején Paczalra érkeztünk: rögtön ételet adt magáról. Sorra megvagdosta a bokánkat. Oh, milyen szivesen kitértekké volna ilyenkor a nyakát. De Jani bécisűködött, hogy csupán ragaszkodását fejezi ki így.

A hévenes évek vége felé nevezetes dolog történt a famíliában. Nagybátyánk részlegesen vala már a vakáció elején Paczalra érkeztünk: rögtön ételet adt magáról. Sorra megvagdosta a bokánkat. Oh, milyen szivesen kitértekké volna ilyenkor a nyakát. De Jani bécisűködött, hogy csupán ragaszkodását fejezi ki így.

Elvette Lila nént. Mi még sohasem láttuk Lila nént, de erre a hírre ösztönserőleg sírva fakadtunk.

Vége tehát a paczali vakációnak. Lila néni, akibez semmi közünk, nyílván fityet

fog Janyi nekünk; ki leszünk innarr zárva a paradicsomból; s még Daru sem láthatjuk többet, a nyomorult Daru, akinek pedig annyit boszantást kellene visszafizetnünk. Szomorodással tartt az idő. De ah, ki volt boldogabb nálunknál, amikor a vakáció második hetében egyszer csak beocozogtunk Jani bécisí az ő két idődi sárgájával.

Megrohantuk a jó öreges t egyszerű kibáltuk: megyünk Paczalra, megyünk Paczalra, ugy-e?

Nagybátyánk fel-feluzarta a szemöldökét és köszörlögette a torkát. Jöttük Paczalra, mondta, de jöttök ám.

És csakugyan mentünk.

Anyánk nem tudta megállani, hogy sírva ne fakadjon örömebe.

Jani bécisí kissé szótalan volt, de mi mindjárt kiálaltuk, hogy köszövénye bántja, hát nem is vigasztalunk. Kimondhatatlan a bódok voltunk, a mint estefelé megláttuk a kis tornyos haranglábat a paczali pusztá bokrá közt.

Vad riadásban túrtünk ki. Attól a sárgák neki iramodtak.

Jani bécisí a nyakunk közé ült: „csiba gyerekek! majd én iténelek Lila nént!”

Ugyan mi közé akkor a nélinek, ha mi kiabáltunk.

Megállott a szeher a ház előtt. Anyá csend volt mindenit, leszámítva egyetlen egy hangot, a mely behorogása az egész paczali pusztát.

— Halljátok? mondta Jani bécisí, erősen

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

A jersey-i marha és ennek egy típusik egyede.

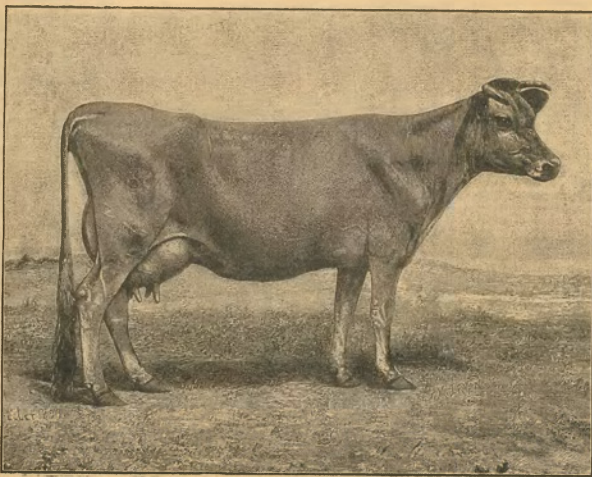
A boe taurus brachycephalos, másképp longifronsok között, melyeknek képviselői a

A boe taurus brachycephalos, másképp longifronsok között, melyeknek képviselői a marháknak nánók is ösmerteseik, sajátságos, a többi tejelő marhák hasznosítási formájától eltérő produkciójú szarvasmarha — mint ismeretes — a jersey-i, amennyiben ez állat, mint tejelő, a vajtermelés terén más marhák által el nem ért magaslaton áll.

Minket, akik a tejgazdálkodás terén s különösen a vaj előállítására és exportjára terén még csak alig vagyunk túl a kezdet nehézségein, kell, hogy érdekeljen a világ legjobb vajelő marhája, ha egyébrt nem, hát azért, mert ismeretében tanulság rejlik; ez okból tehát talán nem végezők teljesen hiábavaló munkát, mikora jersey-i * marha felől — egy igen jellegzetes példányképek be-

mutatása mellett — néhány szót ejtsek. Ennek a marhának Anglia Jersey nevű csatorna szigete a hazája, de igen nagy számban s feletté ként minőségben tenyésztetik Amerikában is.

A sziget ezen marhájának állományát mintegy 12.000 db-ra teszik s ott az állat tenyésztésével kiválteppen a kisgazdák foglalkoznak, kik éventek körülbelül 1000 db-ot adnak el részint Angliába, részint Amerikába.

82. ábra. Pedros Pansy nevű amerikai Jersey tehén.

rángatva homloköröt. S nagy lassusággal, lábujhegyén indult meg előttünk a tornácz felé.

Másnap kimentünk játszani a gyümölcsös kertbe.

— Ősz nekem tele ne faljátok magotokat zöld gyümölccsel! De biz az éretnekek is haragtok csak békéit! . . . Le ne tiporjátok a dimnyendát, mert különben majd lesz mindnyájotoknak, így meg amuj? . . .

Ez volt Lila néni.

Összenézünk s leborgasztott fejfel mentünk a fák közé, a hol az előtt tökéletesen szabadjára voltunk, senki sem törődött azzal, hogy mit csinálunk.

— Elye he' furasa is ez a Lila néni! — Nini Daru, ott van a huncut Daru ni! Abbiz' a Daru! De milyen szomorú szeregy! Ó hogy megvan tépve, hogy el van hanyagolva! . . .

Daru ott állt mögöttünk s észbe se jutott, hogy bántson bennünket. Kimondhatatlanul melábu látszott egész lényén. Busan kullogat utánunk, bármire mentünk, s viselőtelő nyilvánvalónak tetszett, hogy sajnálja a multot s kiakar bennünket békíteni.

— Szegény Daru! szótlan hozzá s kinyújtottan felé a kezemet. Halkan kurgogott s ódásimul hízám, barátságos s talán védelmet keresve. Mire ebédeli hivat, jó cimborák lettünk. Nem dobtá mér vízbe a lapdákat. Ugy kísért bennünket, mint egy kutya.

De amint Lila nének a szemé elé került, mindjárt megkapta a magdát.

— Méssz innen, te akasztani való? hogy mersz te ide jönni? mindjárt hívom Cickét; huss innen, gölyamadár! . . .

A dehesenztált Daru megszégnyülve kullogott el a papsajt közé. Nagyhatánk szemében mintha egy könnyessop esilógott volna. A jó ember akkor nem mert szólni, hanem déltűn megmagyarázta nekünk, hogy mért gyevesztett Daru. A bolond madár Lila néni vel sem tett volt kivételt s egyszer megcsiklandozta volt a térde kalácsát. Azóta a kedves néni nem tudja írni, rá se nézhet.

— Gyerekek, mondta Jani bácsi, nagyon sajnálom Darut. Ha majd elmentek, vigyétek magotokkal. Ugyis előbb-utóbb a többi sorsára jut.

Csak ekkor néztünk alaposan körül. Hol is van az a „többi”?

Biz az sehol se volt. Az éneklő madarak kallitkájában egy pár sovány kappan gubbaszkodott; az istálló tele volt macskával, azok már rég felalták a sok házi nyulat; a tóban itt-ott uszátk még egy pár fehér ruca, de a golya, szárcsa, sirdy mind elpusztult. Más az özek berkei is őrsek voltak. Az özeket vasárnaponként megette Lila néni.

Alig tudtunk egy hetet kiállani a paczali pusztán. Amint Lila néni megértette, hogy visszajutunkozunk a városba, rögtön befogottott s szerencsés utat kívánt mindnyájutunknak.

Daru, a nagy szürke madarat, odavetítte a kocsiba, magunk elé. Ugy indultunk el, hogy még csak hátra se néztünk töböt.

A csontalag finomságát s általában a tejelő típusú fentartandó, az íszót — nemzertint kistéslő bíkvál — igen korán felhagyták, ugy hogy az állat közönségesen 2 éves korában már le is borjak.

A nevelésben gyakori eljárás az, hogy a borjut csak 2-4 hélig tartják teljes tejen s ekkor elválasztván, csak közepszerűen táplálják, hogy így is a teje való hasznosítási tulajdonságának kedvezzenek.

A jersey-i marha apró állat, a maron 112—125 cm. között ingadozó és sulya s jelentéketlen, amennyiben a tehen 400 kilót ritkán üti meg. Mint igaz és humarha szóba nem jöhet s mint tejelőállat, a quantumban nem éppen elsörendő, de a kvalitásban — mint elől már emítém — ugyszólván legelőll áll. Évi tejhozama — 340 napi laktációtól vévén fel — 2000 liter, Amerikában 3000 söt több liter is, e tej azonban feltűnően zsírdus, amennyiben közepszámítással az 5%-ot eléri.

Gyakorlatban egyes individu-mok, amelyek 6, söt 7%-e is felviszik s pl. magam is ösmertetem a „Köztelek” 1895. évi 5-dik számában egy amerikai jersey-i, amely a laktáció

egy napján tejeben 7-8% vajjat adott. Az ilyen állatok vajjekordja általában felűnő s az olyan rekordok tehenek, amilyen ez alkalommal képbén is bemutatok, nem tartoznak a ritkaságok közé.

Az itt ábrázott (82. ábra) *Pedros Pansy* nevű tehén pl., melyet Panamában P. S. Cooper tenyésztett és nevelt, het 19'10" rekordtal szerepel, ami majdnem másfél kilónyi vajjal felel meg naponként. S hogy mennyire közönséges még ez az óriási vajhozam is pl. éppen a Cooper tehénestetőben, mutatják a következők adalok is.)

A Majoram II. nevű tehén 18 éves korában, mikor a 16-ik borjával volt vennes, adott hetekint 14 font vajjat, tannamányát pedig ekkor pusztán fű képezte. Ennek 5 lényá átlag 18 font vajjat adott hetekint. Majoram II-nek 27 db testvére átlagban és hetekint 20 font vajjat adott, egyik bika testvérenek 20 lényá pedig 14 és 20 font között.

Összehasonlítás kedvért midőn ezen Majoram II-nek a képét (83. ábra) is közlöm, adom egyezsmind a jersey-i marha közekező leírását, mely a teje és illetőleg vaj márhanak a legkarakterisztikusabb formáját tárja elénk.

A jersey-i marha feje hosszú és keskeny, a busodos fejéből kinövő szarvak rövidkek, töben visszaszágnak, a hegyeken fészkötök. A szomboltok sötét eszikolatók vannak, a fényszáj pedig sötét palaszürke. Nyaka keskeny, éles járomélű, kicsiny lebernyegű, s rajta a bór

* L. a „Köztelek” 1895. évi. 54. számában.

apró ráncokba szedett. Mellkasa elől kis üblü, hátul ülősebb. Marja kiáll és éles, szűgye keskeny és közép mélységű; háta hosszú, keskeny kissé hajlott; ágyéka is hosszú és keskeny s a far felé emelkedő. Fara közepes terjedelmű, de fedészerien lejt és csipőben élesen kiáll. Farka középmagasban tűzött, hosszú vékony s bojlia földig érő, fekete. Hasa üblös, lágykban erősebben horgadt. Válla meredek, sorvány, a vállmögötti táj üres, követkeréskép a vállkötés laza. A koney és czomb nem sok izmu, lapos s a czombhajlat nagy. A végtagok alsó részei finom csontuak, a körmök kicsik, sötét palaszürkek. A tej-tükröttaji hasíték magasan kezdődik s a gyönyörűen fejlődött tőgy a czombéktól még és a köldök felé messze kiterjed.

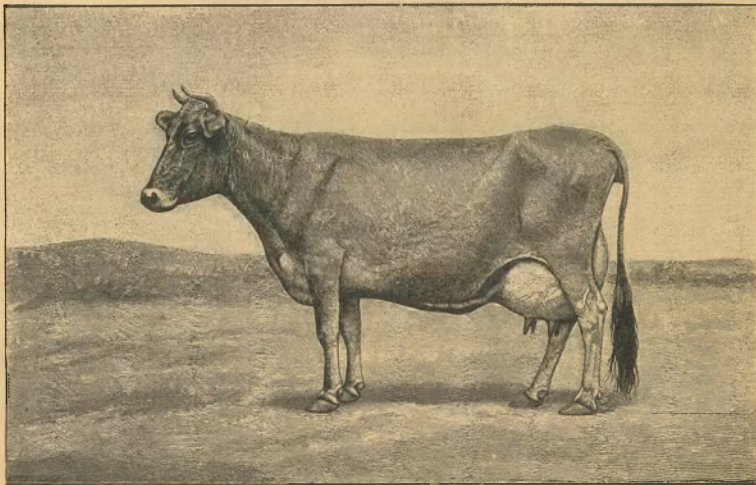
A szőrzet feltűnő finom szálu, lágy s világosabb vagy sötétebb borzerecs, avagy aztán pirók; a fejét pamacszöre, ugy a fülpamacs is rőt, a hátón végig pedig világosabb csik is

talán megfontolás tárgyát képezhetnék illetékes körökben. Azt hiszem, minden tulzás nélkül el lehet mondani, hogy a magyar lótenyésztés napjainkban olyan „Sturm und Drang” féle korszakot, az eszmék és irányok forrongásának korszakát éli.

A vevőközönség, a kereskedők egészen más igényekkel lépnek fel, mint régen. Az idők jele, hogy némely nagy gazdaságban a nehező igazfajtaikat (pinzgau, percheron, brabant) kezdik tenyészteni. Észrevettük továbbá, hogy egy némely igen jól fizetett lótypus pl. a carrossierek és hackney-k tenyésztesükben teljesen hiányzanak. És mindezekhez: legrosszabbul fizetik lovaink között a hajdan igen jól keresett könnyű magyar jukkert. A gazda lóváruza áll szemben mindezen jelenségekkel és gazdálkodásukban nem ritkák a heves viták a kifizeti-e magát a lótenyésztés vagy nem. Az

ártana, ha a tenyésztők vagy azok, akik azokká akarnak lenni, beutaznák néha az ország különböző vidékeit, mint a hogy a lókereskedők beutazták. Nemcsak az illetőknek fizetné ki magát ez a fáradság, de szolgálatot tennének vele hazánk lótenyésztésének is. Nem akarom itt felkavarni a telvér és félvér barátok közötti folytonos eszmeharcot hullámai, de elég lesz emlékeztetni a bécs-berlini távolvágás tanulságaira, Julesár, Miklós fohad-nagy kitűnő félvér lovára és jellestl a jó kondícióra, amelyben a ló a bravurosvágás után maradt. Mert hiszen világos, hogy nem mindegy az, hogy a ló bizonyos bravurosvágás után áldozatul esik-e vagy jó kondícióban marad.

De hiszen nem szükséges konkrét eseteket emlegetnem, mindenki tudja, hogy a mi jó félvérünk milyen kitűnő loányag és éppen azért kívánatos volna, ha a hazánkban itt-ott

83. ábra. Majoram II. 18 éves amerikai jersey-i tehén.

előfordul, végre pedig a rigószájúság. A bör nagyon finom, lágy, rugalmas, narancssárga színre emlékeztető szinezetű, a tőgyön inkább krémszínű árnyalatú.

Egyoldalú, bár nagy hasznosítását tekintve, ez a marha Anglián és Amerikán kívül tisztavérben nem bírt kedveltségre szert tenni, azonban pl. Németországban a vajprodukálás terén szintén szép eredményeket mutatott.

A kontinensen kívált azért német ezen különben felettlen becses állattól, mert a borjuzási lázhoz, elvetéléshez és gümőkórúhoz feltűnő fogékonyaságot árul el, különösen Amerikában, ahol e bajok következtében már sok tehenesét tűnkrontem. *Monostori Károly.*

LÓTENYÉSZTÉS.

Gondolatok a lótenyésztés köréből.

Rövid vonásokban szándékozom papírra vetni néhány lótenyésztési kérdést, amelyek

kétségtelen, hogy nem árt az ilyen kérdéseket minél gyakrabban és lehetőleg a nyilvánosság előtt meghányi-vetni, mert egy némely jelenség, amely lótenyésztésünk és loértekésítésünk terén felmerül, önként rávezt a már meglévő, vagy csak fenyegető hiányokra és károokra.

Hogy mindjárt rámutassunk egy ilyen jelenségre, ime a jó félvérnek (még egyszer hangsúlyozom a jó félvéreket) aránylag magas az ára, a mi annak a veszélynek magrárt rejti magában, hogy a jó félvér tenyésztése jövőben mind szűkebb körre fog szorítkozni. Mert hiszen a jó félvérenek magas ára nálunk onnan származik, hogy a megfelelő elég természetes és csontos kanca anyag meglehetősen ritka már, vagy hogy a ki manapság egy félvértenyésztést akarna alapítani, az a törzsanagot vagy oly nagy pénzadózattal volna kénytelen beszerezni, a mely a tenyésztésből elérhető nyereséget igen csekély mértékre redukálna, vagy pedig kénytelen volna a kancaanyagot az ország különböző vidékein nagy fáradsággal, ugyszóval darabontott összeszedni.

És én azt hiszem, hogy csakugyan nem

lappangó, kiválóbb félvértenyésztésre alkalmas anyagot ahhoz érő emberek összeszednék és minél több jó félvértenyésztés alapítatnék, nehogy ez az anyag avatallanak kezön elkalodljék és a jövőben a magyar félvér, ezen kiváló lótypus tenyésztese túlságosan szűk köre szoruljon.

Ha már az imént szóba hoztam a telvért is, áttérlek egy másik igen fontos lótenyésztési problémára.

Sok szó- és tollharcot okozott már ez a kérdés, hogy vajjon satnyul, degenerál-e a telvér vagy nem.

En azt hiszem, hogy ha a telvér tényleg satnyulni fog, annak nem a rekonvaleszáló tenyésztes (Inzucht) lesz az oka (amit elvégre gondosan ellenőriznek), hanem a tenyészállatoknak tukorai munkába vétele.

Hármint beszéljenek a szenvedélyes sportszportmannek: a természetben nincs ugzás és az a „kétéves” esikő, nem pedig ló. Így aztán a fejlődésben levő állat a versenymunka befolyása alatt és annak igényei szerint fejlődik olyanná, amilyen- stámban, konstitúciójában a

köznapj általános használati irányoknak nem felelhet meg. A következetesen folytatott egyoldali fejlesztés pedig generációkon keresztül oly maradóan nyomokat hágy, melyek ez esetben főleg a csontozat rendkívül elfinomodásában és a csontihárka való inklinációjában nyilvánul.

En legalább ezt erősen hiszem és kíváncsian tartanám, ha legalább az értékebb tenyésztanyag sohasem futna még két évek korában. Egy olyan beces tenyésztanyag, mint a telvir, megérdemli, hogy minden tenyésztési kérdés s ami azzal összeköttet, a legkomolyabb fontolóra vessék.

Szélesbék körökben számathat érdekölésre az imént tárgyaltánál a magyar kocsió kérdése. Tény az, hogy nálunk a jukkernekn a legnagyobb ára és pedig azért, mert a vevők gyorsaság tekintetében olyan igényekkel állanak elő, amelyeket tenyésztőink nagy részének anyaga nem elégít ki.

Nincs tehát más hátra, mint jukkerünk sebezését fokozni.

Ez a kérdés kétszeresen aktuális most mikor az országnak tenyeszerületek szerint való beosztása küszöbön áll. Különbek vannak vidékeink mint pl. Somogyvármegye, a melyek lótenyésztése meglehetősen egyrésze jukker irányban, s a hol a könnyű magyar jukker árának emelített hanyatlását nagyon érzik.

Eppen a fentébbi körülménnyel fogva az ottani ló általában nem látszik alkalmasnak arra, hogy a telvir és magasvirágú ménnek alkalmaszát még sokáig bírja. En a sikerült felvir tenyésztését olyformán fogom fel, mint hogy egy használati élők — a grümlésfajtájúak. Az alanyok (tánc kancza) öröklése és erőnek, az egyáltalán pedig ezenfélle nemesnek kell lennie.

Már pedig a vékony dongájú somogyi jukker kancza, egyebeköl eltekintve is, nem igen hiszem, hogy ilyen értelemben jó alany lenne. Azt hiszem, hogy erős kötési és csontozati amerikai típusú aneköl, olyan formájuktól mint Chimes, Quartermaster, sokat lehetne várni azon a vidéken. Azért az államnak ki kellene tapasztalnia azon tanulságokat, a melyeket a privát ménesekben az amerikai ügétő ménok után felvir tenyésztés felmutat s azután késedelem nélkül hozzá kellene fognia, hogy a jelzett vidéken amerikai fajta ménoköl kísérletezen, mert annak a vidékek kanczaanyaga annyira specialis jukker jellegű hogy ott más tenyesztánya egykönnyen át nem térhetnek, már pedig a vételek és az árk emelése csakis a gyorsaság fokozása által lesz ismét elérhetővé.

Ami a városi használatra szánt hímölök tenyesztését illeti, e tekintetben figyelemre méltónak tartom a következőt, a melynek egy példánya az ezredévi lókiállításán volt látható.

Ez a ló egy Nonius fajta kancza és volt arab ménöl származó ménisok volt Volj János tulajdonában Gyertyámsoröl (Torontál m.) s valamely első robbó milleniumi kintételest is nyert. Ezt a kanczát a jelenlegi tulajdonosnak, amennyiben aránylag olcsó eszközökkel adhat, ha azt a tenyesztárány megkedvelik, meglehetősen egyöntetű hímös lovakat. Megvan továbbá nézetem szerint az az előnye, hogy a sváb vidékek azon többszékese puha lovai, amelyek angol felvirtenyészésében éppen ezen tulajdonságuk miatt nem alkalmasak, jó kocsikarókat adhatnak.

Az ezredévi kiállításán láttott emellett individuum után itélve, a Nonius fajta kancza egy magas járású (ez fontos) és tűzes arab mén után egy sajátszerű, városi kocsiának igen alkalmas csököt adhat, amenny az az individuumok összesen vannak megválasztva, meglehetősen ügyesen külséji is lehet.

Ezt a körülményt és tenyesztárány nagyon ajánlom azon vidékek figyelmébe, amann is inkább, mert némely sváb vidékek a lakosok

öselve Németországöl leszármazott és általuk Nonius vérrel régóta előszerellett kevert kiscsa puha lovai erre a keresztesésre kedvező alkalmat nyújtanak.

Mindenestre öröndetes volna, ha hazánkban törvéssz mutatóknak valamely czélszerű hímölös-típus megteremtésére is lehetne.

Bodor Elek.

GAZDASÁGI IPAR.

Rovatvezető: Zalka Zsigmond.

A szarítás befolyása az árpa csirázó képességére.

Q A hohenheimi kísérleti állomáson az 1896-ban termelt árpa vizsgálatánál észlelték, hogy a be köztél minták legnagyobb része nem volt kifogástalan. Nevezetesen az árpa nagy vizartartalommal s rossz csirázó képességgel bírtak és szerkezetöl üveges volt. Malatákészítésre alkalmas árpátöl pedig megkívánjuk, hogy vizartalma lehetőleg alacsony legyen, mivel a túlnedves árpa a legötbb esetben igen rosszul csirázik, továbbá, hogy csirázási erélye nagy, a csirázóképessége pedig magas %-o legyen.

Bekend a ki ezen árpa vizsgálatánál foglalkozott, valószínűnek tartotta, hogy a megvizsgált árpa, ha hosszabb ideig száraz helyen állnának, illetőleg ha kiszáradnak javulhatnak és csirázási képességük a szarítás után jobb lesz. Ez okból a rosszul csirázó és általában igen nagy nedvesség tartalommal bíró árpákat nyított kísérletöl kórték, és naponta kétszer körülbélöl öt héten keresztül felrázta által szellőztette. A szarítás befejeztével az árpákat másodszor vizsgáta meg.

Egészben véve első alkalommal 20 között 15 minta volt, melynek csirázóképessége hiányos vagy rossz (93%-on alul) volt ezek köztöl egy minta kivételével a szarítás által csirázóképességük mindekk javult. A kivétel mintá csirázóképességét az első vizsgálat alkalmával 31%-nak találta; ez az árpa a szarítás után nem javult, valószínű tehát, hogy ezen mintá oly behatósnak volt kivéte, melyek megjavulása lehetetlenül tették.

Az összes 20 árpaminta vizartalmát és csirázóképességét, a szarítás előtt és után a mellékelt táblázatból tűnik ki:

Nedvesség	3 nap alatt		3 nap alatt	
	szarítás előtt	szarítás után	szarítás előtt	szarítás után
Maximum	20.8	12.10	20.0	9.0
Minimum	16.78	11.23	19.5	7.50
Közép érték	—	—	17.8	9.12

Míg a szarítás előtt az árpa vizartalma 16.78% volt egész 20.85%-ig variál, addig öt heti szarítás után a vizartalom végső határai egy százaléknya sem (90%) a különböztek egymástól. Ennélfogva feltételezhetjük, hogy 11—12%-a a normális, levegőn jól kiszáritott árpa nedvességtartalma.

Az egyes szemek abszolút súlya természetesen a szarítás után kisebb lett, mely ellenben a hektóerőny emelkedett. A hektóerőny-súlykaparlat a legötbb esetben csakélyebb volt 1 kg-nál, egyes esetekben 1.4 kg., középértékben 0.7 kg., amely súlyemelkedés habár csakélynek, mégis javulásnak mondható.

Azon 14 minta köztöl — melyek nedves állapotban rosszul csiráztak — a kiszáradás után igen jó csirázóképességű csirázóképességet 6 minta mutatott, 2 minta 93 és 94%- csirázóképességgel bírt és a másik részét

még mindig használható volt s csak 3 minta csirázóképessége maradt 90%-on alul (82, 81.5, 88.5%), a melyek javultak ugyan a szarítás által, de csirázóképességük tekintve malatákészítésre hasznavehetetlennek kellett minősíteni.

A szarítás által tehát azon árpa, mely nedves állapotban malatákészítésre nem volt alkalmas, legnagyobb részöl, használható árpává vált.

Ezen vizsgálati eredményekből, azon fontos következtetés vonható le, hogy az árpát termelő gazdáknak arra kell törekednie, hogy árpájukat helyes kezeléssel állítsák elő a piacöl árucikké, nevezetesen szarítás és szellőztetés által távolítsa el a normálistól magasabb vizartalmat, a mialtal az árpa csirázóképességét javítja és hl. súlyát emeli.

A sörgyárosok által a malatákészítésre szolgáló árpa bevásárlásánál óvakodjanak tulajdonos nevdes árva beszerzésétöl, mivel az ilyen árpának csirázóképessége malatákészítési szempontból nem kifogástalan.

Windisch Richard.

HALÁSZAT.

Rovatvezető: Landgrát János.

Átalakítók-e a régi halastavak és természetes vízmedencék okserien kezelt mesterséges halastavakká?

Hazánk minden részében igen sok kisebb-nagyobb természetes vizartó és mesterségesen épölt vizgátöl van. Alig van község vagy nagybirtok, melyek határában ilyen egész éven át vizartó terület nem volna.

Ezeknek a természetes halnevelő tavaknak egy jelentékeny része kihalásznátalan áll, s legfeljebb a malomok vízforgó tavai köztöl csak egy, amely többször-kövésbő jövedelmelő halacs gyánánl használják. Ezeket a részben kihalásznátalan, részben csakély jövedelmelő hajtó tavakat, a viszonyoknak megfelelő okseri haltenyésztésére igen jelentékeny jövedelmelő forrásúl lehetne tenni.

Valamint a gazdálkodás minden ágában, egy az okseri haltenyésztésben is a helyi viszonyok a mérvadók; ezoköl, ezen a téren is számolnunk kell, mert az erőszak nagyon megfuszolná magát.

Ha tehát tavunkat haltenyésztésre akarjuk felhasználni, legelőször sorban azt kell tudnunk, hogy alkalmas terület-e és ezérela és mily mértékben az okseri kezelésre.

Az okseri haltenyésztésnek főfeltételei tulajdonképen három állnak, hogy a különböz tavok, illetve fejlettségöl halakat, megfelelő számban és mindig külön tavakban neveljük; a tavak mindegyike teljesen lecsapolható legyen, hogy a halakat könnyen összefogassuk és végül, hogy a teleltetésre szolgáló helyebb rész kivételével, a tavak telen át szárazra tarthatók; ezoköl, ezen a téren is számolnunk kell, mert az erőszak nagyon megfuszolná magát.

Erre a czélra, használhatunk egymás köztöl háló kiállító tavakat, vagy pedig tavunk területöl földánczokkal megfelelő részekre osztjuk fel.

A tavak lehalásztatósága és főleg kiszáritatósága, olyan lényeges kellekeli a sikeres haltenyésztésnek, hogy ezen feltételek nélkül az okseri haltenyésztésnek a kiételezése nem tekinthető s csak szerény jövedelemre számíthatunk.

Az okseri kezelés tekintetéböl, mint lájuk a könnyen hozzáférhető sás, nád, vagy másfajta viznövényekkel nem teljesen benölt talajú tavok értékeibek az elvadrulatlannal, mert könnyen elszáradnak; hálójával, vagy lecsapolással a halak elszáradnak, hálójukkal összefoghatjuk és esetleges átalakításuk, be-

rendezésük rendszerint csak kevés költségbe kerül.

Az elvadult talajt, sással, náddal nagy részben bevont takaró másképp áll a dolog.

A náddal, sással bevont területeket tisztán lehalaszni hálával éppen nem, sőt lecsapalással is csak részben lehet, mert bár az apadó vizet a halak egy része előkelően a nádasból is a mélyebb tisztáson avagy a levezető csatornában két hálóról át foghatók, de egy lö térsé, különösen a pontyoknál elmarad, megbúvik a nádas iszapos mélyedéseiben. A nagyobb példányok egy része tavasszal halászva a rövid nádszon között még összehozható, ha ugyan meg nem fognak, de ez meg ezer apró úgy elbúvik a süppedő iszapban, hogy élve összehúzni teljes lehetetlen.

A halászat után vizet újra elzárított tavakban, a visszamaradt halak elvezőinek az újonnan beeresztett halakkal, és olyan kevert halállományok lesz, mint a régi rendszerű kezelés mellett volt.

Az oszkeri kezelés ezen akadályainak elhárítására egyedül mód volna a nádas kiirtása és a tónak időszakosan való szárazon tartása. Ez a művelet természetesen költségbe jár és ha a tóban régi rendszerű halgazdálkodást űztünk, az átmenet folytán a nádas kiirtásával járó költségek a nádatermelés átlagos jövedelmét, nemkülönböztetve az új berendezés és kezelés költségeit halgazdászunk terhére kellene írniunk.

Ha tavunk esetleg a halgazdász mellett malomlankán is vizgatót szerelt, a té tisztításával a malom jövedelme is csökkenik, sőt ezen érzékeny csorbát űtne az, ha a tavak szakszerűség követelte tiltászatát is fogantatnák. Pedig a tavak tiltászatát, feltétele, bevettése, nemcsak azért lényeges feltevése az oszkeri haltenyésztésnek, mert bővebb háláteljeleket szolgáltat, hanem mert a vízi növények teltség elhatalmasodásának elje véte.

Bármennyire feleltél áll az oszkeri kezelés jövedelmesség tekintetében a régi rendszernek, bármennyire helytlen az az tiszta talajt, könnyen kezelhető, kevés költséggel átalakítható, vagy újonnan felállított halastavaink; az elvadult területtel bíró vagy malomgazdászok kapcsolatos halastavaink az oszkeri kezelés minden követelményeit kielégítő átalkatása, a vele járó nagy költségek miatt, szerény véleményem szerint jövedelmesség tekintetében a régi rendszer nem mindig mulja felül.

Az elvadult terület, sással, náddal bevont tavakban sem hiányoznak a halak természetes fejlődésére szükséges keltekek e az által régi rendszerű kezelés mellett is fel lehet őket haltenyésztésre használni.

A nádas, sáros helyek esetek mélységű csendes vize, kiapadhatatlan tényszelvénye a legkülönfélébb háláteljelekre alkalmas rovaroknak; miért is kitűnően nő bennök a halgazdász legértékesebb hala, a ponty. Ezeknél áll a kárász, czomóp, sügér, keszeg és a ragadozó kárász a esz.

Valamennyi közül legzavombóbb természetű a ponty, kárász és a czomóp. Kisebb források vagy eszvíz által táplált tavaknál megtörténik, hogy nagy szárazság idején a tó friss tápvizet nem kapván, vize megpohad, megzöldül. A romlott vízben a többi fajnál már erősen hullanak, holott ez három fajta kibirja legnagyobb nyomorúságot is. A harcra némileg kedvezőbb körülmények között, szintén megél, de a többi fajnak nevezetesen a süllő, keszeg, mára, stb. csak nagy nyílt vizű és állandóan felújított tavakban illetve folyóvizekben élnek meg.

Azért ha tavunk halállományának emelésére, vagy újra beépítésére tényszanyagot szerzünk be, a földet megvastagítunk, nemkülönböztetve vízviszonyainkat átalakítva, nemkülönböztetve kiváló figyelmet fordítunk arra is, hogy tavunkban a ragadozó halak teltségben és ne szaporodjanak, mert ez csakis más értékes

fajtak rovására menne, főleg a pontyállomány szaporítását, mert a fiatal ponty, kevesebb mozgó természetűnél fogva, könnyen hozzáférhető zskányma a ragadozóknak.

Lehalászásnál a tó vizét lassan, fokozatosan eresztjük le, hogy a halak a mélyebb részekre húzódnassanak. A tó mélyebb részeibe huassunk levező árkokat, hogy az apadó vizet menekülő halaknak a csatornába, illetve a szálligye való jutását megkönnyítsük, s azután kizsákolással foghassuk ki az így összeverődött halakat.

A nádas mélyedéseiben megbújt halak nagyobb példányait, a nád-csonk között gázolva, tapogató segítségével vagy pusztá kézzel szedjük össze. A bentmaradt, kifogott nem tudott, kisebb-nagyobb halak nem vesznek kárba, részben alapját képezik a meghagyott tényszanyagunk.

Igen nagy nád és egyéb vízivények közt járni nem lehetvén, a teltségazon elvadult tavaknál ajánlatos tavaszi halászat; mert a tó folyamán learatott vagy leegézt vízivények rövid csonkjai között a megbújt halakhoz könnyebben hozzáférhetünk.

Tapogató szerszám három év alatt a ponty megfogó annyira, hogy piccirra adható, ennél fogva tavunkban három évben egyszer lehalászhatjuk, vagyis gazdaságunk 3 éves forgára alapítjuk.

A hároméves forgóban régi rendszer mellett kezelt halastavak gondozása mindössze a vizellés ellenőrzésére szorítkozik. Főleg nagy vízjárások idején az árducsoknál idejekoránt utat kell nyitnunk, nehogy az magának utat törve, halainkat a tóbeli kisorogja. Nyáron és télen, amennyire lehet, magas vizállást tartunk, hogy telen az erős fagy, nyáron a bekevert víz felszárasson ne árthasson halainknak.

Mint látható, a malomgazdászkapcsolatos halastavaknál az egyszerű halgazdász kiadást csupán az őrzés és lehalászás költségére szorítkoznak, mivel az egyszerű halgazdászokhoz a malomk vizgatói tavainak berendezésén kívül egyéb átalkatás nem szükséges.

A haltenyésztésre berendezendő egyéb vizállások, amennyiben ilyenekkel nem bírnánk — levezető csatornákkal, vizelzők rekesztéssel és a rekeszték vízfelől oldalán hálaforgó rostírtavakkal látandók el.

Ezt a befektetést a haltenyésztés meg ott is megérdemli, ahol a tó egész területre víz növényekkel van bevédve. Ezek, a nádatérno helyek kivételével, teljesen haszontalannál álló rőkeibe birtokunknak, haltenyésztésre berendezve, szántóföldjeinkkel egyenértékű területekkel válnak.

Népesítünk be halakkal minden állandó vizet horított területet. Azok, akik eddig csak a nagykozó moosolyal nézték birtokaink sznyogós békevételei vizeit, irigy szemmel fognak tekinteni dusan jövedelmözó halterelő telepeinkre.

Kelti Felelész.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

306. sz. kérdés. Tett-e már valaki gazdasámság közül kísérletet a Cséry-féle személtárgyalással a mily eredményre? *L. Gy. Bata.*

307. sz. kérdés. A „Kizetlak”-nak június hó 5-iki számában a kérdések és feleletek rovatában 278. sz. alatt az artzi kutak vizének szabályozására vonatkozólag dr. H. Gy. ur, következőképpen nyilatkozik: „Az artzi kutból kiömő vízmennyiséget csak a kiömő nívó magasabbra való helyezésével lehet szabályozni, azaz a téhát szabályozni a néllük, hogy ezeket dárta kénessé ályvástulias vasszilynek tennék ki a úgy, hogy bármikor ismét a csak magasságának csökkentésével az eredeti bővebb vízmennyiséget visszakaphatjuk.

Ezen problémát közgazdaságilag és humánitárisan tekintve, a földi olykor fontosnak és kizérdeknek tartom, miszerint szolgálatot vélek lehetni, ha utab reflexiókkal ezen kérdést mentő nagyobb vita, és eszmecsere tárgyává fejleszthetném, hogy minden képtel kizára ezen kérdést illetőleg konkrét alappal rendelkezhetnék.

Birtokom határában Tisza-Földvár nagy-közégségben 1897-iki éstanál a régi rendszerrel artzi kut furattól, melynek vízbőség per centekint k. b. 7 hektoliter, tehát valamivel bővebb vízmennyiséget ad mint a szegedi „Marstéri” kut, miért is itt esekly különbözőlettel ugyanazon számtalással, ugyanazon expediensekkel, ugyanazon eredményt lehetett elérni a vízmennyiségnek szabályozására, mint ottan. És horribile dictu, dacára Columbus tojásának még idég semmiféle állami kultur és nem kultur, valamint mélyei és társulati vízmérnök-könek, közgazdászának, miniszteri szakértő megbotakoztak, kiknek retortáján a tiszaföldvári artzi kut úgye négy esztendőn keresztül átment, a mai napig sincsen megoldva és az úgy a községek tetemes áldoztatba került, valamint a szomszédok okoskedéséig kiknek lapos felvési területén egy csatornának csuoltó árkon keresztül vezetve az idén különösen tetemes kárt okoz, mert a helyett, hogy a belvizek levezetésére készült csatornába a kultúra alatt földelőrl a felesleges csapadék beeresztett volna, ellenkezőleg, védekezni kell hogy abból a meggyűlölt vízzel víkmeivel még nagyobb területet el ne árasszon. Ezen okokból egy különben 3 hó óta várja a földművelésügyi miniszter elintéztését, hogy az összes érdekeltéssz mily nagy kiváncsisággal lészen vízeinknek gordiusi csomóját képező úgy legelsőbb helyről való megoldását, elképzelhető, hiszen a helyi viszonyoknál fogva több ezekre menő költségek kerülne minden más megoldás, mint a csomagoltatás, de még a költségkötél el is tekintve oly jogtalan serelemk maradátnak évek, melyek a legszembetűzőbb jogoknak egyikét l. a tulajdon jognak védelmét a legcinkább módon ignorálják. Mindezt pedig kizárólag azért, mert az u. n. szakértők véleménye szerint az artzi kutaknak vízszintetelje, vagyis eszélyes és nem ártalmas, legközelebb az akadálytalan eszélyt vízszintetelje, vagyis kímélettel figy! Hogy miért? Ére nézet óhajtának még más részről is elfogadható érvéssel és éppen úgy mint Dr. H. Gy. ur tette a szakértő kutnak konkrét példájával, egy más konkrét esettel az ellenkező nézetnek bizonyítását közérdekűl kérem.

Köve János.

Feleletek.

Az artzi kutakról. (Felelet a 307. sz. kérdésre.) Az artzi kutak vízhozamának csökkentésére általában két mód használható. Az első az, hogy az átfolyási szelvényt kisebbítjük, illetőleg a víz folyása elé akadályt gördülnek azáltal, hogy a furókutakba kárvaszt szorítunk; a másik mód szerint pedig a furókutet felemeljük s ezáltal a vízszintet rétegen uralkodó nyomást látszólag kisebbítjük. Természetesen a kifolyási nyílás felemelése által a vízartó rétegen uralkodó nyomás ellenkezőleg nagyobb lesz, mintha a víz alacsonyabban ömlölk ki, mert a nagyobb kifolyatás által a víz mozgása a vízartó rétegen nagyobb lesz és pedig annak megmozgása mind több víz ömlök ki a furukon keresztül — és ezen mozgás mindig nyomáscsökkenéssel jár, mert hiszen éppen a nyomás okozza a víz haladását és így annak, mint erőnek, bizonyos munkavégzés folytán csökkennie kell. Ezen körülmény okozza azt, hogy némely helyen a megelvet artzi kutak vízhozama fog, a megelvet artzi kutak, vagyis a vízszinteteljeleket megmozdítani lehetetlen. Ha én a rétegen uralkodó nyomásnak, mint erőnek nagyobb munkát írok elő az által, hogy kénszerintem, miszerint a vizet ma-

gusabba szállítsa, a nyomás és vízmennyiség között levő összefüggés folytán, mivel a nyomást nem vagyok képes csökkenteni, függvény az a beszuróító terület magassági fekvésétől, ez csak a vízmennyiség rovására mehet. Ugyanez áll az első móddal is, ahol a működő erő első akadály gördíték kavicsbeosztás által s így a változatlanltn nyomás egyrészt az akadály legelőzésre fordítván, köztve a vízhozamot csökkentem.

Ami a két mód kivételét illeti, arra nézve megjegyzem, hogy a kavicsrovás egyszerűbb és így olcsóbb is, de aprózómóhk esetén könnyen az átfolyási szérvény teljes eldugulását idézheti elő s a folyók tisztítására éppen a kavics miatt, ami néha tetemes mennyiségbe rugtat, körülményes és költséges. A kifolyási nyílás felemelésével a folyúk ilyen veszélynek kitéve nincsen, ezért, bár a mód — különösen a tiszteln állócsónék szépeztési szempontból való burkolása miatt — költségesebb, mint az előbbi, mégis kivételre inkább ajánlatos.

Bármi módon eszközölték is azonban a vízhozam változtatása, a munkáló ügyes és hozzáértő egyén bizámd meg és szükséges, hogy kufuro eszközei a helyszínén legyenek, nehogy a munkáközben esetleg előfordulható káros következmények orvoslása lehetlennél vájék.

Ezzel elmondottam azt, amit a kérdés érdemleges tárgyalására felhozní szükséges volt, a mi pedig fenti cikkelyek polemiai részét illeti, arra nézve csak annyit, hogy tudtommal a tiszta-földvári artzi ki vízmennyiségének kérdésével mindezeig miniszteri szakértőnk foglalkozni alkalmam nem adatott. F. K.

VEGYESEK.

Mai számnak tartalma:

Országos sörárválasztás és sörárvásár. — Meghíró. — Állatvesztés. — Kérdőmennyiség kedvezményes szállítása. — Tengerre magyar, de nem kompon. <i>Bertal Béla.</i> — 913	Oidal
Tárca. — Mi Daruk. <i>Bérsany István.</i> — 914	
Állatvesztés.	
A jersy-i marha és ennek egy üljükis egyede. — <i>Monostori Károly.</i> — 916	
Lótenyésztés.	
Gondolatok a lótenyésztés körébl. <i>Bor Lor Elek.</i> — 917	
Gazdasági Ipar.	
A szállítás befolyása az árpa csizáló képességre. — <i>Windisch R. öhrd.</i> — 918	
Halászat.	
Általánosítók a régi halastavak és természetes vízmennyiség átalakított szociális mesterséges halastavakká? <i>Kelti Ferencz.</i> — 918	
Levegőkreny. — 919	
Vegyesek. — 920	
Kereskedelem, tözde. — 922	
Budapesti gabonázotts. — <i>Vetőmagvak.</i> — <i>Műtrágyák.</i> — <i>Szeszalv.</i> — A központi vásárcsarnok árnyékosra a nagybazár, a nagy előadóitól elvont cikkék áráról. — <i>Állatvadász.</i> — <i>Budapesti gazdasági és tenyészmarhász.</i> — <i>Budapesti vágómarhász.</i> — <i>Budapesti lóvásár.</i> — <i>Kétféle árnyékos sárt.</i> — <i>Budapesti szurómarhász.</i> — <i>Ingatlanok árvesztési (20000 forint becsértésén felül).</i> — 923	
Szerkesztői Ezenetek. — 923	

Kinevezések. A földmívelésügyi min. kir. miniszter *Eugénbréket* Károly kompozti szőlészeti és borászati főfelügyelői főfelügyelővé a VII. izületi osztályba, *Bernhardt Rezső,* Kiss Ernő és Gállyai János szőlészeti és borászati felügyelőket a XI. izületi osztályból a X. izületi osztályba; *Tóth Áron,* *Kövesi Ferencz,* *Suly Antal,* *Hoppeő Sándor* és *Jasovik* országozi szőlészeti és borászati gyakornokokat a XI. izületi osztályból a X. izületi osztályba; *Maróti István,* *Mészáros György* szőlészeti és borászati gyakornok-jelölt szőlészeti és borászati felügyelőket a XI. izületi osztályba s még *Sárgy Áron,* *Kövesi Gyula,* *Martin Dönes,* *Mók Gyula* és *Schöppner Samu* szőlészeti és borászati gyakornok-jelölték segélylázás szőlészeti és borászati gyakornokokká nevezté ki.

Halálozások. *Dr. Jánosovits György* főbírótkoz, OMGE. évjász tagja, életének 33-ik évében meghalt ÓBécén. — *Bisznák Ottó,* életé 56-ik évében meghalt Karsábadban.

Országos sörárvásárok. A sörárváratékesítési előmozdítás érdekében az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” igazgatóválasztásáná elhatározta, hogy a folyó évben *Pozsonyban* és *Miskolcon* országosi jellegű sörárvásárokat fog az ottani gazdasági egyesületekkel és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetek-vel karöltve rendezni. A rendezés részleteinek megállapítása céljából az „OMGE.” kiküldötte *Benner Gusztáv* és *Jezsenszky Pál* titkárt és a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezet”-nek kiküldötte *Brüll Róbert* és más napokban Miskolcon és Pozsonyban tárgyaltak az ottani egyesületekkel és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetekkel. Megállapították a vásárook határidejét. A rendezés a vásáron Pozsonyban augusztus hó 30-án fog megtartani. A vásárokon mint egyéddili bizonyosn a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezet” szerepel és ő közveztii az eladásokat. Miskolcon rendezendő vásáron azonban a helybeli kereskedők saját vállalkozása vásárolhatnak terményt, de közveztelnek nem szabad, míg a pozsonyi vásáron a vásárolások kivétel nélkül a Magyar Mezőgazdák Szövetkezet” bonyolítja le. A vásár mindkét városban a vármegyeházán fog megtartani és ebből folyólag elhatározották, hogy belépti díjak ne szedessenek. A földmívelésügyi miniszter felkérte, hogy e vásárra a külföldi fogyasztók figyelmét a konzulatokk utján felhívni sziveskedjék; nemkülönben intézkedés történt arra nézve is, hogy hirdetémenyek utján a külföldi figyelmé e vásárokra a legszélesebb alapon felhívassék. A vásári üzletszabályzatokat és bejelentési ivatek a Pozsony és Borsod vármegyey gazdasági egyesületek legközelebb széjjel fogják küldeni az érdekel gazdáközsögnék.

Taralványok a rejték kiádt. *Forster Géza* az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója nagybazárszám tanulmányt végez a felvidéken. A tanulmányt fogja a felvidéki ló és orosz parasztság helyzetének és viszonyainak megismerését célozva, hogy ennek alapján a nyomoró lakosság telepítésének módját megállapíthatók legyenek. Forster igazgató a Borsod vármegyeyre ment, hogy a keleti vármegyeyket s különösen Beregmegyeyt fogja meglátogatni. Figyelmét nemcsak a parasztság viszonyainak mibéltérte teszi ki, hanem az iránt is alaposan akar tájékozódni, vajlon a budapesti Vásárcsarnok Előadó Szövetkezet által szervezett gyümölcsértékesítési szövetkezetek ezen a vidéken miként volnának létesíthetők, s nem lenne-e a vidék gyümölcs-termékeinek orosz és galicziái piacokon való értékesítése már magában véve is nagy segítség a felvidéki nyomoró ruténjének.

Kormány intézkedések az aratási sztrájk-kl szemben. Az arató munkás-sztrájk ellen a földmívelésügyi miniszter által készenlétben tartott munkások egyik Breznóbányáról tartott ünniotti nagy csoportja foglalkoztatásért megköszöngésre s a többi munkások csoportja szállítás iránt is a szükséges intézkedése már megtétve, nap-nap után fognak érkező megköszöngésre, a tartalék munkásokat szállít különvonatok. A földmívelésügyi miniszter a már szerződött tartalék-munkásokszállításra a lehetséges képest első sorban csak ama munkásokkal engedélit át, amelyeknek munkáruktól, a kik az aratási munkára tényleg szerződötték munkások. — a szerződött munkások azonban a megkötött szerződés teljesítését a munkaadó minden hibáján kívül megtagadták s annak teljesítése tekintetében a törvényes eljárás alkalmazása eredménytelen maradt. Mindezekre való tekintettel az a munkaadó, a ki arató munkásokkal eddig megkötött szerződött, vagy az ama vidéken szokás munkáruktól mellett ama vidékeki munkások fel fogadásáról nem gondoskodik, azt remélnék, hogy majd a földmívelésügyi miniszter által barmikor kaphat munkásokat. A ki a Mezőhegyesen elhelyezett tartalék-munkásokat igénybe akarja venni, annak nem követendő a földmívelésügyi miniszterhez, hanem az illetékes járási főszolgá-

biróhoz kell fordulnia. A gazdák érdekében elismeréssel vesztük tudomásul azt az intézkedést mely szerint a Tiszánál és a Körösök-nél folyamatba tett védőteljesítési munkálatok, — nehogy a munkaerő ezáltal elvonassék, felfüggesztették.

Védőteljesítés a peronorszóra ellen. A cseh tartománygyűlésgözelebe a peronorszóra elleni kötelező védekezésre nézve a következő törvényjavaslatot fogadta el. 1. §. A szőlőteleptulajdonosok, valamint az olyan birtokosok, akik egyes szőlőközelebe bírnak, kötelessé mindazon intézkedéseket megtenni, melyek segélyvel szőlőket a peronorszóra vitelre a Bury ellen megvédelmezt. 2. §. Ez ökből a helytartósága a tartomány bizottsággal egyetértve, a kerületi előjárások utján mindazon községek előjárójának, melyek szőlőművelést üzem, megküldi a peronorszóra elleni védekezéshez szükséges utmutatásokat azon megfigyással, hogy ki kihártsék és minden egyes szőlőteleptulajdonosnak tudomására hozzák. Ezen utmutatások mindaddig életben maradnak, míg egy másik újjal nem pótolatnak. 3. §. A községi előjáró kötelessége afelett örködni, hogy a birtokosok (1. §.) kihárított kötelezettségének az (2. §.) utmutatás szerint megfeleljenek. A mulasztással terhelték a községi előjárósok által a községi szegények pénztárába befizetendő 5—20 pengéérteljárás. Telhetők, fizetésekteljesítésén esetén pedig 24 órátló 4 napig terjedő fogsággal büntethetők. 4. §. Ezen illető ellen felebbezés a kihárított vagy kezesítés utján számított 8 nap mulva szóval vagy írásban a községi előjáróság utján terjeszthető fel a kerületi kapitánysághoz. Ez azonban az elrendelt szabályrendeletek teljesítésén nem bír elöljáró hatalmakkal. 5. §. Ez a királyi kerületi kapitányság kötelessége meggyőződést szerezni arról, hogy ezen törvény rendelkezései a községek által pontosan végrehajthatók-e és mulasztás esetén a községi előjárósok tagjai ellen a törvényes eljárást megindítani; továbbá a mulasztással terhelt birtokosoktól a törvény 3. és 4. §-ai értelmében, amennyiben az előlóró előjárósok nem elmulasztották volna, az előlóró birtokosok ellen részesíteni és az illető község terhére a nem teljesített rendeleteket haladéktalanul végrehajtani. A községek azután jogában áll, sőt kötelessége, az illető birtokostól a felmerült költségeket behajtani. 6. §. A község vagy a kerületi bizottság által mulasztásért tett kiadások a községek tulajdonosságára bírnak és végrehajtás utján hárthatók be. 7. §. E törvény, kihárításnapján lép életbe. Végrehajtására a földmívelésügyi és belügyminiszterium bízatik meg. Ime tehát Csehszárzágban a kötelező védekezésre, holott tudvalevő, hogy Csehszárzágban a szőlőtermelés nemzetgazdasági jelentősége össze sem vehető Magyarország szőlőtermelésével. Itt a magyarországi egészséges törvényalkotással immé megjelöltek bennünket, nem mi vagyunk. Az OMGE. már a mult év folyamán sürgette a kötelező védekezés életbejeltesítését és irányban a földmívelésügyi miniszterhez nyújtott felterjesztésében kifejtette, hogy a peronorszóra ellen való védekezéstől egyáltalán csak a védekezés egyöntetű általános végrehajtásán esetén várható az egész ország törvényes kötelezettség biztosítása. Ez az eszme is — ugy látszik — megrekedt, mert ennek keresztülviteléhez nem elég az OMGE. buzgólkodása s nem elég a gazdáközsögnök sürgetése, amely a községek szemponájából a tulajdonjogra való éven beavatkozást egyáltalán nem engedélyez és a veszedelmek expedienst. Itt első sorban is a kormány kezdeményezésére van szükség. Talán a tulajdonjog sérthetlenségének nagy elgátoja ilyen törvényjavaslattal fogalkozhat? Hát ottól az elvől sokkal kisebb érdekek kedvéért is eltekintünk már s eltekintünk más is, habár nem a nemzet elsőrendő jövedelmét forrásnak biztosításáról van szó. Teseék sztemni, itt a példa: Csehszárzág vezet.

PICHLER KATONAI-FŐÁLLATORVOS

ÁLLATGYÓGYSZEREI.

Vorariéberni orrhurut-por megakadályozza és gyógyítja az orrhurutot, (egyszerűsített, egyszerű kátharsor), férégek minden gégé és mirigyhalmát, 1 doboz 40 krajczár.

Kökika és felfuódás elleni balszam a sarvaszmarháknál kökika és felfuódás ellen hasán és biztosan, 1 kis palackocskó 1 frt 20 kr.

Dívasztó szappan, mindenemmel költöz és kálós bájj ellen, nékülköz, heteten állatorvosok és lóulajolásoknak, 1 drb 1 frt 20 kr.

Amerikai farmer-fluid 1 üveggelével **Seb-balszam** 1 üveggelével 60 kr.

Napközi eladás **Ludvig Ertl** vegyész és drogistának **Dorabira** Vorariéber Dorskeréék.

Helység: BUDAPESTEN, Török József gyógyszerüzében, VI. Király-utca 15. sz. b.

1897.

1897.

XXIX. évfolyam.

XXIX. évfolyam.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

CSÁVOLNSZKY LAJOS,

KOSSUTH FERENCZ,

találós és felelős szerkesztő.

felelős szerkesztő.

Az **EGYETÉRTÉS** nem dolgozik a határozatlanul csend esközöivel, hogy magának egyszerre tömegesen csakhamar újra elmaradó új előzeteket szeressen, hanem mindenkor kellető szónovonál álló közleményei, gyors pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparokból régi jó híreivét, mint hazánk legelső rangu naplójára állandóan fontartanak, hogy ez utóbbi ne csak régi előzetét kápejósá állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradóan meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre névve legnagyobb támaszunk a ma jó nap terjedelmű, az **EGYETÉRTÉS** egyetlen egy oldalán napjelen annyit belül képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán is meg tudnánk nyolozni olyannal, ha az anyagi költségek miatt, mintha a kisebb lapok 24 oldalán jelennek meg, a mi azonban csak önmagunkon törlődik. Ilyenkor az **EGYETÉRTÉS** 10-20, illetőleg a kisebb alakban számítva 30-60 oldalnyi terjedelmű.

Csak is a lap ilyen méretet tesz lehetővé, hogy az **EGYETÉRTÉS** mindenről oly bő és részletes tudósításokat közöljön, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általánosan ismeretes, hogy az **EGYETÉRTÉS** országgyűlési tudósításai nemben a legteljesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságánál és részrehajlatosságánál fogva is, mely a tudósításokat minden pártizmusú olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő **tárca- és regényrovata**. Az **EGYETÉRTÉS** állandóan két külön regényt közöl egyszerre, részlet szerűen, és mint a modern világokromat remekelői válogatja, csodálatos műfordítók fordításában. Az egy év alatt közölt regények 400-600 nyomtatott ívre, vagyis 40-60 rendszeres regénykötletre rugnak. — Így 40-50 kötet regény bolli ára legalább ugyanannyi forint. Ha most meg tekintetbe vesszük az **EGYETÉRTÉS** más mindenkor közölni kívánó és előnyös publikációit által irolt **vezérlőcikkei** és egyéb **politikai közleményeit**, és **hírviraitait**, részlet **táviratait** az ország és a világ minden részében levő saját levelezőközlő, továbbá a vasárnaponként megjelenő a egy-egy alkalommal pótló „Irodalom”, „Tanügy” és „Mezőgazdaság” című országos híri rovatokat is végül az **EGYETÉRTÉS** legjobban informált **szégyezési, ipari és mezőgazdasági rovatát** is megbizható ússzárd tudósításait bátran mondhatjuk, hogy az **EGYETÉRTÉS** a hazai sajtónak egyetlen orgánuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.

Mindenzen előnyök dacára az **EGYETÉRTÉS** előfizetési ára a legmáskeltebb:

Égész évre 20 frt — kr. | **Negyedévre** 5 frt — kr.,
Félévre 10 " " | **Egy hóra** 1 " 80 "

Előfizetések legelőszörűben postautalvánnyal az **EGYETÉRTÉS** kiadóhivatalához Budapestben intézendők. — Tűrléjlet az **EGYETÉRTÉS** kiadóhivatala Budapest, IV. Papnövelde-utca 8. sz.

Mindennemű tornaszereket és legjobb minőségű gazdasági kötőneműeket,

ajánli a **BLEIER és WEISZ,**

Kötőgyári özög Budapest.
 Raktár és iroda: **II. kerület, Rákóczi út 7. SZÁM.**
 Gyártel. **Hajtár-út 7307. sz.**
 Ajánlára méltó tárgyak: **torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, lástörök, ruhaszárító kötelek.**

halhálók,
 készítésük stb. továbbá gazdasági eszközök a. m. i. stábrák, kötőcök, radió gabonaszakók, vízhatlan posyák, itató és tüzl vedrek, kenderkötécök, hevederek, kender, kölcök stb. a legújabbakból eredeti gyári árakon.
 Vidéki megrendelések pontosan elköltoztetők.
 Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen

Magy. kir. államasutak. **Hirdetmény.**

Magy. kir. államasutak. **Hirdetmény.**
 Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen

215. szám. Értesítés.

A pozsonyi 5. hadtest cs. és kir. hadbiztoságnál, továbbá a komáromi és soproni cs. és k. katonalelmező raktárknál és pedig:

Pozsonyban 1897. évi július hó 5-én délelőt 10 órakor, Sopronban 1897. évi július hó 8-án délelőt 11 órakor, végre Komáromban 1897. július 9-én d. e. 10 órakor az illető elölmezési kerületek számára 1897. évi szeptember 1-től, 1898. évi augusztus 31-ig terjedő időre, széna, alam-és ágyuszalma, tűzifa mint közszén, elölmezési szükséglet bérbeadásra nyilvános tárgyalásban lepeesztelt ajánlatokkal fog biztosítani. Az egyes cikkek és azoknak a különféle állomásokban való szükséglete az erre vonatkozó részletes 2155-a. és b. számú tudósításokból észlelhetők, valamint minden ezen bérleti fizetle irányuló feltételek a pozsonyi, komáromi és soproni cs. és k. katonalelmezési raktárknál meglévő feltételi füzetekből naponta a hivatalos órák alatt kivehetők.

Az 50 kros helybeliek ellátott és lepeesztelt ajánlatok a bánatpenzt egyútt és egy időben a pozsonyi 5. hadtest cs. és k. hadbiztoságnál, illetőleg a komáromi és soproni cs. és k. katonalelmező raktárknál a tárgyalási napon legkésőbb 10, illetőleg Sopronban 11 óráig délelőt benyújtandók.
 Pozsony, 1897. évi június hó 1-én.

3993 **Az 5. hadtest cs. és k. hadbiztosága.**

Takarmány-készítő kamrák

teljesen berendezve: szeszakvációk, ráparatók és zúzó, kakerloza-morzsiók.

Főraktár: Budapest, VI. kerület, váozi-köpiest 63. szám.

CURTIS & SHUTTLEWORTH
 mezőgazdasági gépgyárosok
 Daráló- és örlo-malmok
 kitűnő eredeti angol daráló-gépek, fűszekők, gazdasági és traktárvonatok a legjobb minőségben.
 Kimerítő képes árjegyzékek és terrajozó kívánatra ingyen és bérmenten.

Kimerítő képes árjegyzékek és terrajozó kívánatra ingyen és bérmenten.

Gőzekéket, Gőz-utihengereket

Gőz-ntlmozdonyokat

a legtekélyesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

John Fowler & Co.

Teléfono 92—50.

Budapest—Kelenföld, a vasútiállomással szemben.

hol is épített új telepeken gőzek szerkezeteiről tárlatot rendeztek be. Ugyanott teljesen berendezett tartalék-rész-raktárt és javító-műhelyt tartanak fenn.

Budapestről a keleti (központi) pályaudvarról és a déli vasúton Buda-
ról könnyen elérhető.

EGERESI MÜTRÁGYA-GYÁR

KRAMER J.

Ajánlja kellemes szórakozást és könnyen szórakoztató műtrágyát, nevezetesen

magas Csontliszt-Superphosphátot, Párolt Csontlisztet, Trágyagipszet
szárazlútot, árszámbával és ismeretű fizetésekkel készséggel szolgál
a legolcsóbb áron.

BUDAPEST, V. kerület, Dorottya-utca 9-dik szám.

12 lőerejű locomobil RUSTON, PROCTOR-téle
GARETT-téle

mindkettő legjobb
Állapotban kapható

SEBES és BECKNEL

Ruston, Proctor & Co. Limited vezérképviselőisége

BUDAPEST,

VI., Nagymező-utca 49. szám.

Mindenemű gép- és
műszaki javításokat
készítenek és gazda-
sági ezikkeket raktáron
tartanak.

Elsőrendű manila kévekötőfonalat

43 forintért szállít a

Szegedi kenderfonógyár részv. társaság
SZEGEDEN.

Valódi kender-zsákok

tiszta kenderfonalakból, házilag szövve utóelhételten tartóságban.

EREDETI AMERIKAI

„JONES“ láncz-fúkaszalógépek
felhajtható késszuddal.

„JONES“ könnyű aratógépek

eizárt korékművel.

Amerikal és saját gyártmányú

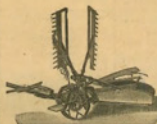
szénagyűjtők

különböző szerkezettel és nagyságbán.

Referenzciák územben levő gé-
pekről bárkinék rendelkezésére
állanak.

Friedlaender József gépgyára

BUDAPEST, VIII. ker., Külső Kerepesi-ut I. szám,
a központi pályaudvar mellett.

Sangerhauseni gépgyár Magyarországi gyártelepe

BUDAPEST, Külső váci-ut 1443. sz.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK:

az összes mezőgazdasági iparágak számára szükséges
gépek. Nevezetesen:

Czukorgyarak,
Sörgyarak,
Malátagyarak,
Szeszgyarak

teljes berendezése és átalakítása.

Szaktekintély mezőgazdasági czukorgyarak és szesz-
főzdek terén.

Szövetkezeti alapon több mint 100 mezőgazdasági
czukorgyárat létesített.

Minden szakbarágot felvilágosítással, tervekkel, költségvetéssel készségesen szolgálunk.

Mezőgazdasági célokra mint hajtóerő kiváló gyárt-
mánya a

Hoffmeister-gőzmotor

a legjobb, legolcsóbb és legbizto-
sabb gőzgép. — Holyettesít minden
gőzgépet és locomobilt. Cseplésre és
minden egyéb gazdasági gép hajtá-
sára a legalkalmasabb. — Fűthető
szénnel, fával, cserrel és minden
egyéb hulladékkal. Minden nagyság-
ban, 1/2 lóerőtől kezdve egész 30
lóerőig gyártjuk.

